

# Gaspec heeft een naam

Het lijkt erop alsof aan het gas-bonanza in Qatar voorlopig een einde komt. Niet omdat het gas op is, maar omdat Qatar de ontwikkelingen van het gas in wat rustiger vaarwater wil brengen. Deze aankondiging viel nagenoeg samen met een bijeenkomst, enkele weken geleden, van de landen van het Gas Exporting Countries Forum (GECF). De landen kwamen alweer voor de vijfde bijeenkomst bij elkaar in Trinidad & Tobago.

Eerdere vergaderingen vonden plaats in Iran, Algerije, Qatar en Egypte. Volgend jaar komen ze samen in Venezuela. Dat zal onge-

twijfeld, bij een gelijke politieke atmosfeer in het gastland, de angst voor een gaskartel aanwakkeren.



Door  
Coby van der Linde

Vooralsnog hebben de deelnemende gaslanden echter veel moeite gedaan deze angst de kop in te drukken. De GECF is geen organisatie. Wel is in de laatste bijeenkomst besloten een kantoor op te richten in Qatar ten behoeve van de deelne-

mers van het Forum en een model van de gasmarkt te ontwikkelen voor de deelnemers, zodat een beter beeld ontstaat van vraag en aanbod. Er werd tevens opgeroepen tot intensievere samenwerking.

Met het toenemende belang van LNG in Azië, Europa en Noord-Amerika, neemt ook het belang van de gasproducenten toe om te zorgen dat zij het beoogde deel van de economische rente kunnen innen. Een direct belang voor de gasproducenten ligt voor de hand: ervoor zorgen dat er geen aanbodoverschot wordt gecreëerd.

### Qatar

Qatar zet, volgens de aankondigingen, de ontwikkelingen tijdelijk op een lager pitje om logistieke en markttechnische redenen. Het Arabische land wil zeker weten dat de gasvelden de snelle ontwikkeling kunnen dragen en de markt het gas kan absorberen. In de overweging om even wat gas terug te nemen in de ontwikkeling van nieuwe projecten, speelt ongetwijfeld de zorg van Iran een rol dat beide landen uit hetzelfde grote gasveld de LNG-toekomst willen opbouwen en dat een verdeel-overeenkomst nog ontbreekt. Een al te agressieve ontwikkeling door Qatar kan de samenwerking tussen de GECF landen belemmeren en een race ontketenen tussen gaslanden om LNG-faciliteiten te ontwikkelen.

### Gasimporten

De gasmarkten in Noord-Amerika en Europa werden tot voor kort vooral via pijpleidingen bevoorrad. Europa importeerde voornamelijk uit Noorwegen, Algerije en Rusland. De laatste jaren neemt met name in Zuid-Europa de import van LNG toe. De import van LNG in Noord-Amerika zal de komende jaren ook fors stijgen zodat concurrentie om dezelfde gasstromen kan ontstaan tussen de markten in Azië, Europa en Noord-Amerika. De GECF landen vertegenwoordigen ongeveer 87 procent van de handel in LNG. Deze landen zijn: Algerije, Brunei, Egypte, Iran, Maleisië, Nigeria, Qatar, Rusland, Trinidad & Tobago, Verenigde Arabische

Emiraten en Venezuela. Met het verwachte groeiende aandeel van LNG in de internationale gasmarkt is de GECF dus een groep landen om in de gaten te houden.

### Concentratie?

Een eerste blik op de concentratie van gasreserves, productie en handel zou een naderend sterk kartel doen vermoeden. Toch is dat niet zo eenvoudig. Ook in de toekomst zal het gas dat aangevoerd wordt door pijpleidingen een groot deel van de internationale markt blijven bevoorraden. Een pijpleiding geeft de exporteur weinig keuze in het afzetgebied. Bovendien zijn pijpleidingen over grote afstanden kostbaar en vergen over het algemeen nauwe samenwerking tussen het exporterende en consumerende land; en een lege pijpleiding is duur.

Ook de investeringen in LNG-projecten zijn aanzienlijk, waardoor er behoefte bestaat de projecten te ontwikkelen met langetermijnovereenkomsten op zak. Wel wordt een ontwikkeling zichtbaar waarbij de spotprijzen steeds meer de gasprijs bepalen. Zolang de gasprijs relatief hoog is, zal de ontwikkeling van een nieuw LNG-project weinig in de prijs teweeg brengen. LNG-projecten leveren immers een veel kleinere hoeveelheid gas per jaar af op de markt dan een export pijpleiding; 5-10 bcm respectievelijk 25-30 bcm.

### Afspraken

In een groeiende markt kan LNG redelijk gemakkelijk geabsorbeerd worden, maar het aanvoeren van gas via een forse pijpleiding vergt iets meer inzicht in de groei van de vraag. De markt controleren via het voeren van een productiebeleid, net als OPEC, is gezien de investeringskosten en organisatiestructuur (veel joint-ventures met internationals) vooralsnog te kostbaar. De exporteurs van gas hebben er dan ook belang bij om het aanbod van gas enigszins gecontroleerd te laten verlopen, zodat de prijzen niet instorten. Zij kunnen dat voorkomen door de ontwikkeling van de productiecapaciteit in de hand te houden. En dat is nu wat de GECF bespreekt.

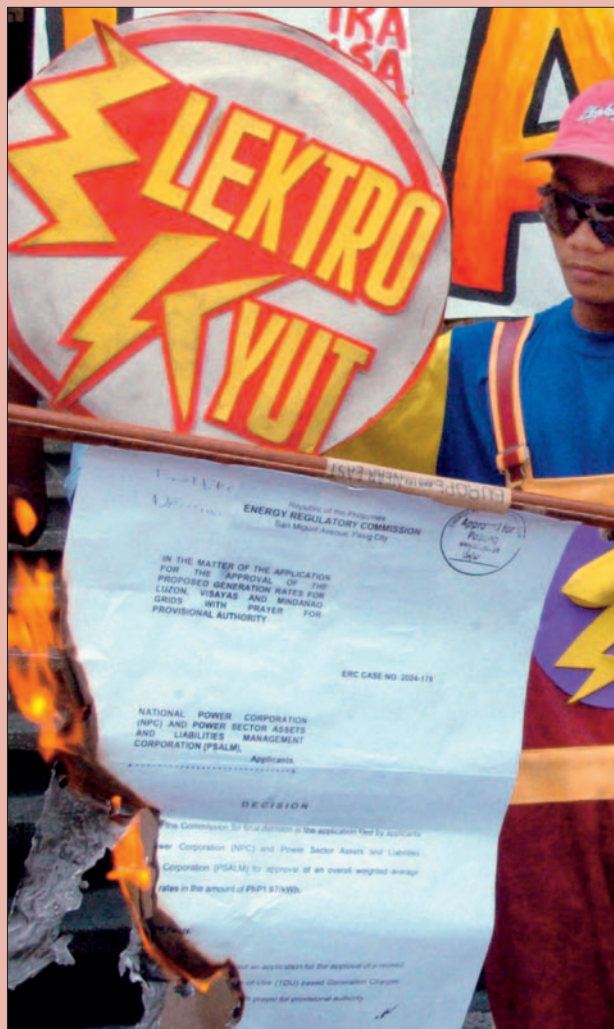
### GECF

Kartelvorming in de gasmarkt in de zin van OPEC is nog niet aan de orde. Dat is ook niet nodig als de

gasexporterende landen kans zien een soort van project/capaciteit verdeelprogramma uit te werken dat het aanbod enigszins krap houdt. De vraag is of de GECF landen de verleiding kunnen weerstaan van een dergelijk plan, vooral als internationals langs komen met een geldzak en dreigen uit te wijken

naar de paar aantrekkelijke niet-GECF landen.

Coby van der Linde is hoofd van het Clingendael International Energy Programme, hoogleraar Geopolitiek en Energiemanagement aan de Rijksuniversiteit Groningen en lid van de Algemene Energieraad.



### De fik erin

Een demonstrant verbrandt een nagemaakte beleidsregel buiten het kantoor van de energietoezichthouder in Manila, afgelopen 10 mei. De demonstranten willen dat de toezichthouder de recent aan het staatsbedrijf National Power toegestane prijsverhogingen ongedaan maakt.